

OZZY OZONE

DEFENSOR DEL NOSTRE PLANETA

EN AQUEST
NÚMERO:

Ozzy
se'n va
als pols!

OZZY OZONE

DEFENSOR DEL NOSTRE PLANETA

AGRAÏMENTS:

AQUESTA REVISTA HA ESTAT ELABORADA PEL PROGRAMA D'ACCIÓ PER A L'OZÓ DE LA DIVISIÓ DE TECNOLOGIA, INDÚSTRIA I ECONOMIA DEL PROGRAMA DE LES NACIONS UNIDES PER AL MEDI AMBIENT (PNUMA/DTIE) SOTA ELS AUSPICIS DEL FONS MULTILATERAL DEL PROTOCOL DE MONT-REAL.

DIRECTOR
DEL PROGRAMA
D'ACCIÓ PER A L'OZÓ:
RAJENDRA M. SHENDE
RESPONSABLE D'INFORMACIÓ:
JAMES S. CURLIN
DIRECTORA DEL PROJECTE:
ANNE-MARIA FENNER
ASSISTENT DE PROJECTE:
MUGURE KIBE URSULET
AUTOR:
**LUIS BETANZOS
DE MAULEÓN**

DIBUIXANT:
NIKOS KOUTSIS
ASSISTENT DE TINTA:
MIKE TORIS
TRADUCCIÓ:
PITES ROURE
REVISIÓ:
**DEPARTAMENT
DE MEDI AMBIENT
GOVERN D'ANDORRA**

COMITÈ DE REVISIÓ:
**GUSTAVO ARNIZAUT (HEAT
INTERNATIONAL), ROBERT BISSET
(PNUMA), JAN BETLEM (DGEF), JOAN
EAMER (GRID ARENDAL), MONA FEGHALI
(PNUMA), ÉLOÏSE FONTAINE (TARA
EXPEDITIONS), CEMIL GIRAY ALYANAK
(MONDOFRAGILIS), JOHN HAY (UNFCCC),
SAIJA HEINONEN (PNUMA), KAREN
LANDMARK (GRID ARENDAL), CHRISTIAN DE
MARLIAVE (TARA EXPEDITIONS), SOLANGE
MONTILLAUD-JOYEL (PNUMA), SARIANNA
SALMI (CONSULTORA), RHIAN SALMON
(INTERNATIONAL POLAR YEAR), CYRILLE
SIEWE (PNUMA), MIKA VANHANEN
(PROGRAMA ENO), WAYNE TALBOT
(VOLVO ADVENTURE), MAGED
YOUNES (PNUMA).**

EL PERSONATGE
D'OZZY OZONE
ÉS UNA MARCA COMERCIAL
REGISTRADA DEL GOVERN
DE BARBADOS. EL PNUMA AGRAEIX
AL GOVERN DE BARBADOS LA SEVA
AUTORITZACIÓ PER PODER
UTILITZAR AQUEST PERSONATGE.

DIPÒSIT LEGAL: AND.531-2009

ISBN: 978-99920-0-556-9

AQUESTA PUBLICACIÓ S'AFEGEIX
A L'ESTRATÈGIA **TUNZA** DEL PNUMA
PER ALS INFANTS I ELS JOVES.

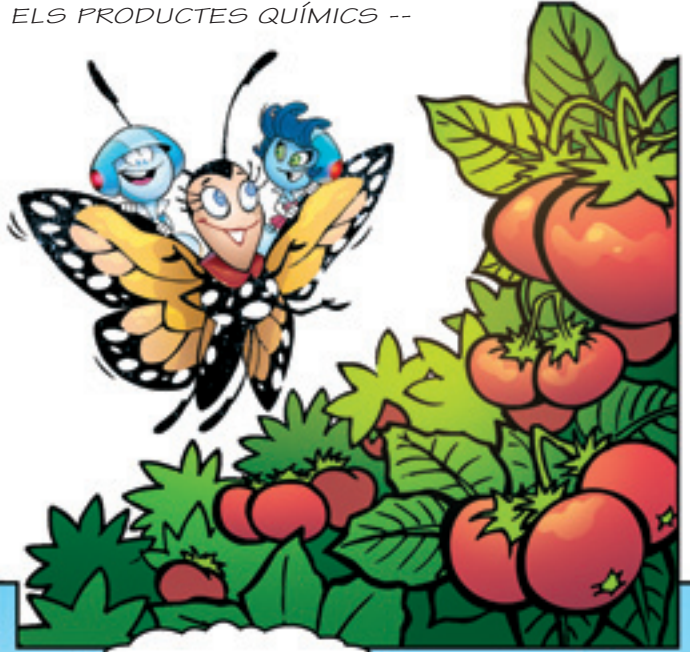

OSZY OZONE I ELS SEUS AMICS
DEFENSEN EL NOSTRE
PLANETA TERRA.

AQUESTES PETITES
MOLÈCULES D'OSZÓ ESTAN
SEMPRE A PUNT PER
AJUDAR I PROTEGIR TOTS ELS
ÉSSERS VIUS DE LA TERRA.

DESPRÉS QUE OSZY OZONE I ZOE ANESSIN
A VISITAR LA GRANJA PER APRENDRE
COM AFECTEN LA CAPA D'OSZÓ
ELS PRODUCTES QUÍMICS --

--ES VAN FER TAN FAMOSOS A TOT EL
MÓN QUE CADA COP QUE HI HA UN
PROBLEMA ELS CRIDEN PER AJUDAR.

OSZY,
SÓC LA LUCY,
LA BALENA
BLAVA.

EL GEL DE
L'ÀRTIC S'ESTÀ
FONENT I EL MEU
AMIC TILMAN, L'ÓS
POLAR, ESTÀ
MALALT.

VINE'NS A
AJUDAR,
SISPLAU!

HO HAS SENTIT, ZOE?
ELS HEM D'ANAR
A AJUDAR.

AFANYA'T, POSA'T
EL CASC I ELS
GUANTS.

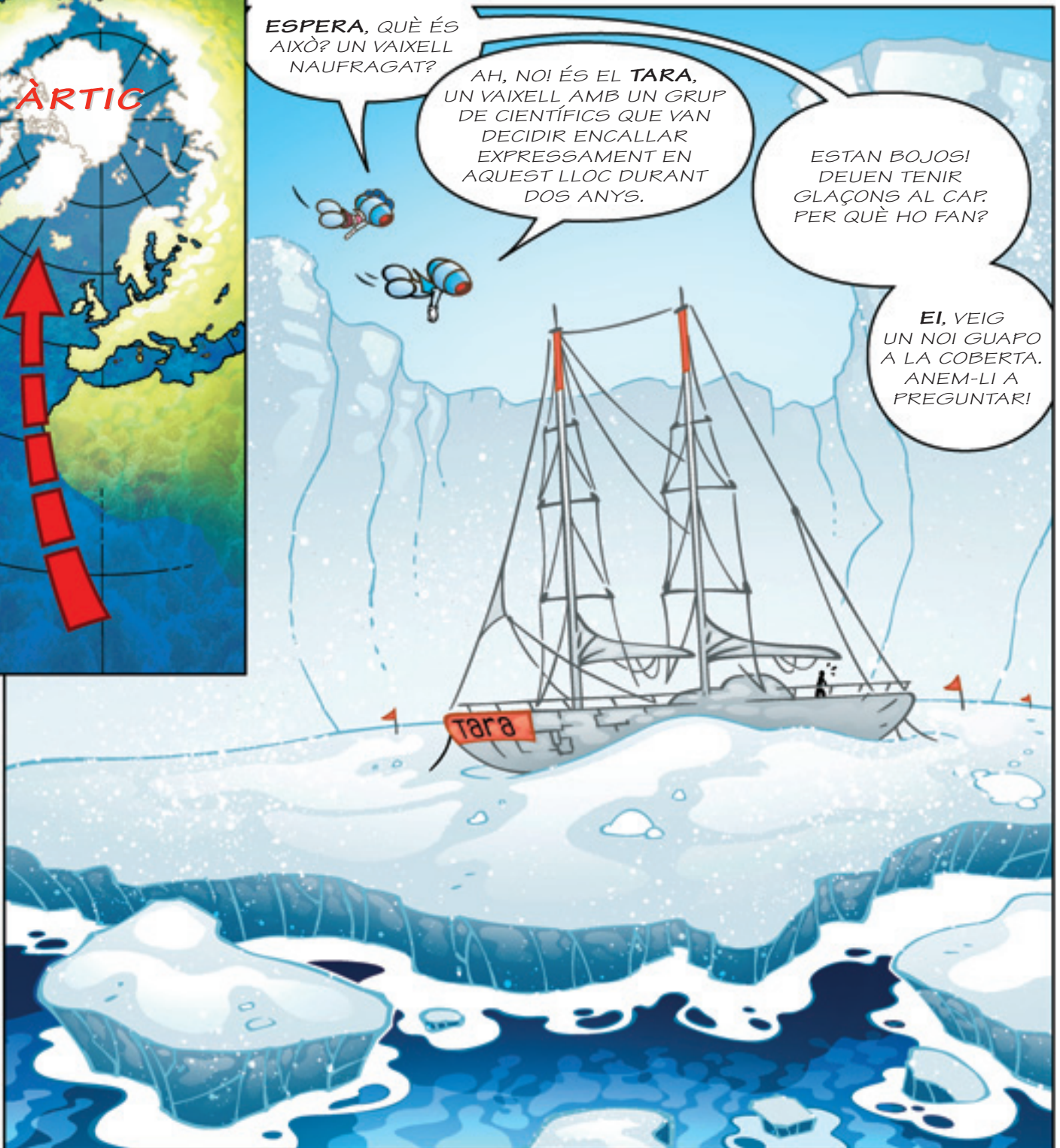

ESPERA, QUÈ ÉS
AIXÒ? UN VAIXELL
NAUFRAGAT?

AH, NO! ÉS EL **TARA**,
UN VAIXELL AMB UN GRUP
DE CIENTÍFICS QUE VAN
DECIDIR ENCALLAR
EXPRESSAMENT EN
AQUEST LLOC DURANT
DOS ANYS.

ESTAN BOJOS!
DEUEN TENIR
GLAÇONS AL CAP,
PER QUÈ HO FAN?

EI, VEIG
UN NOI GUAPO
A LA COBERTA.
ANEM-LI A
PREGUNTAR!

HOLA, JO SÓC EN GRANT, EL CAP DE L'EXPEDICIÓ.

SOM AQUÍ PERQUÈ ELS CIENTÍFICS NECESSITEM ENTENDRE QUÈ ESTÀ PASSANT AMB EL GEL DE L'ÀRTIC, JA QUE EL NOSTRE PLANETA S'ESTÀ ESCALFANT.

MESUREM EL GRUIX DE LA NEU I EL GEL I INVESTIGUEM L'ATMOSFERA I ELS OCEANS--

--PER SABER COM AFECTA L'AMBIENT L'INCREMENT DE TEMPERATURA.

PER QUÈ?

QUAN ALGUNA COSA ESTÀ EN PERILL O CORRE UN RISC--

--ÉS IMPORTANT CONÈIXER LES CAUSES QUE HO ORIGINEN PER PODER SOLUCIONAR-HO DE LA MILLOR MANERA POSSIBLE.

I AIXÒ MATEIX S'APLICA A L'ÀRTIC.

EL PROGRAMA CIENTÍFIC DEL VAIXELL TARA VA SER DISSENYAT PER PODER ENTENDRE MILLOR QUÈ PASSA A L'ÀRTIC I PROTEGIR-LO MÉS EFICÀÇMENT.

I LA TRIPULACIÓ? ÉS PERILLÓS VIURE AL VAIXELL?

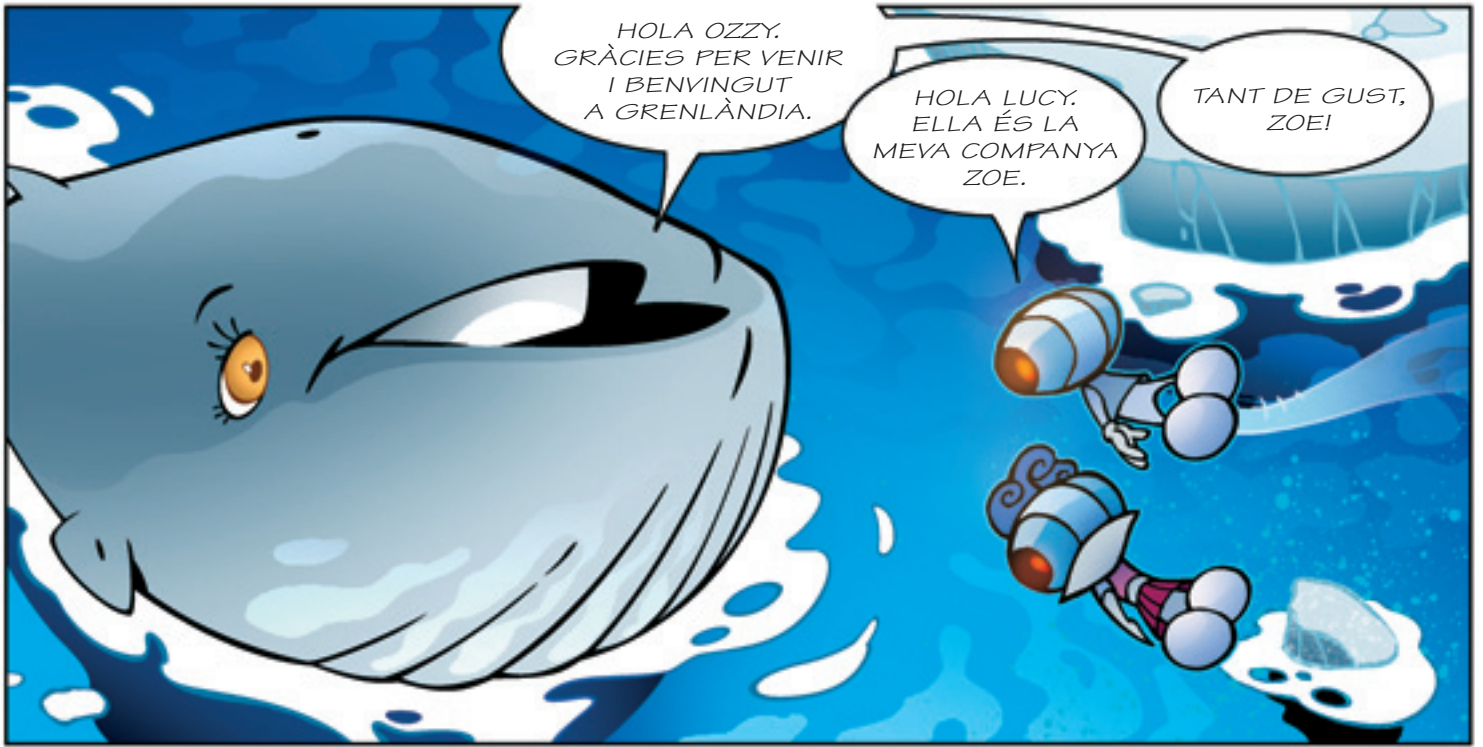
EL VAIXELL TARA VA SER CONSTRUÏT ESPECIALMENT PER RESISTIR TEMPERATURES EXTREMES--

--O SIGUI QUE ENS SENTIM MOLT SEGURS A BORD.

UAU! QUE INTERESSANT!

GRÀCIES PER EXPLICAR-NOS-HO.

HOLA OZZY,
GRÀCIES PER VENIR
I BENVINGUT
A GRENLLÀNDIA.

HOLA LUCY,
ELLA ÉS LA
MEVA COMPANYA
ZOE.

TANT DE GUST,
ZOE!

AL LLARG DE LA HISTÒRIA,
L'AIRE I L'AIGUA DE L'ÀRTIC
EREN MOLTS NETS...

PERÒ, DES DE FA UNS QUANTS
ANYS, ALGUNES SUBSTÀNCIES
ESTRANYES PRODUÏDES PER
L'HOME HAN COMENÇAT
A APARÈIXER A L'ATMOSFERA
I A CONTAMINAR-HO TOT.

LES CAPES DE GEL S'HAN
COMENÇAT A FONDRE.

I MOLTS ÓSSOS
POLARS MOREN.

MIRA, EN TILMAN!

TINC MOLTA CALOR I ESTIC DÈBIL TOT EL DIA. EM FA MAL LA PELL I CADA VEGADA QUE MENJO FOQUES EM TROBO MOLT MALAMENT.

TINC MAL DE PANXA, I PER SI AIXÒ FOS POC, EL LLOC ON VIVIA--

--ES VA FONDRE DE SOBTE I ARA NO TINC CASA.

SISPLAU, EXPLIQUEU-ME QUÈ PASSA.

EL GEL DE LES **GLACERES** ESTÀ EN PERILL PER CULPA DE SUBSTÀNCIES QUÍMIQUES COM ELS **GASOS D'EFFECTE D'HIVERNACLE (GEI)** I ELS **CLOROFLUOROCARBURS (CFC)** QUE S'EMETEN A L'ATMOSFERA.

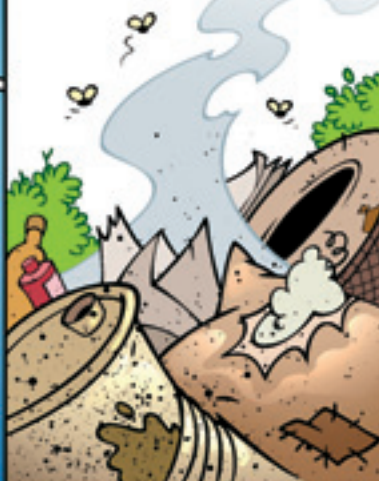
LA TEMPERATURA DE LA TERRA S'ESTÀ INCREMENTANT PER L'ALTA CONCENTRACIÓ DELS **GASOS D'EFFECTE D'HIVERNACLE, COM EL CO₂ I EL METÀ.**

L'EFFECTE DE **L'ESCALFAMENT GLOBAL** ÉS MÉS VISIBLE A LES REGIONS POLARS, ON LES GLACERES S'ESTAN FONENT.

JUNTS CAUSEN GREUS PROBLEMES A LA NOSTRA ATMOSFERA I A L'ESTRATOSFERA.

COM POT SER?

AQUESTS GASOS ELS EMETEN LES INDÚSTRIES, LES CENTRALS ELÈCTRIQUES, ELS COTXES, ELS AVIONS I ELS ABOCADORS.

QUÈ ÉS EL CO₂?

ÉS UN GAS CONEGUT COM A **DIÒXID DE CARBONI**. ES TROBA NATURALMENT A L'ATMOSFERA I ÉS PRODUÏT PER GAIREBÉ TOTS ELS ÉSSERS VIUS.

EL PROBLEMA ARRIBA QUAN AQUEST GAS ÉS PRODUÏT PER LES SOCIETATS MODERNES EN QUANTITATS MOLT GRANS, JA QUE SE'N VA A L'ATMOSFERA I FA PUJAR LA TEMPERATURA DE LA TERRA. LES ALTES TEMPERATURES POSEN EN PERILL LA VIDA AL PLANETA.

ELS CFC SÓN SUBSTÀNCIES QUE DESTRUEIXEN LA CAPA D'OZÓ, QUE FILTRA ELS PERILLOSOS RAIGS ULTRAVIOLATS QUE VÉENEN DEL SOL, I HI FAN UN FORAT.

ELS FORATS D'OZÓ A L'ÀRTIC I A L'ANTÀRTIDA SÓN ENORMES.

QUÈ ÉS UN FORAT D'OZÓ?

ÉS UNA ÀREA A L'ALTA ATMOSFERA QUE TÉ MOLT POC O QUE NO TÉ GENS D'OZÓ--

--A CAUSA DELS CLOROFLUOROCARBURS I D'ALTRES SUBSTÀNCIES QUE ESGOTEN LA CAPA D'OZÓ (LES SEO).

D'ON VÉENEN AQUESTES SUBSTÀNCIES?

SÓN GASOS COM ELS CFC QUE VÉENEN D'ALGUNES AIRES CONDICIONATS, D'ALGUNES PESTICIDES I DELS EXTINTORS.

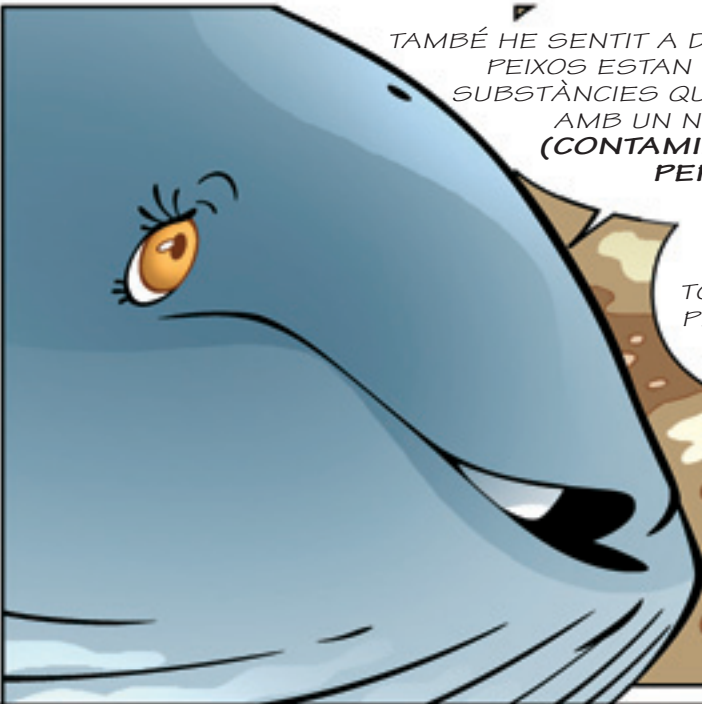
AQUESTA ÉS LA RAÓ PERQUÈ ET FA MAL LA PELL: HAS ESTAT MOLT EXPOSAT ALS RAIGS ULTRAVIOLATS. AIXÒ PASSA QUAN ELS CFC I ALTRES PRODUCTES QUÍMICS ESGOTEN LA CAPA D'OZÓ DAMUNT NOSTRE. TAMBÉ POT AFECTAR LA VIDA DELS PEIXOS I FINS I TOT POSAR EN PERILL LA VIDA DE LA NOSTRA AMIGA LUCY.

ABANS, L'ESGOTAMENT DE L'OZÓ I EL CANVI CLIMÀTIC ES PRESENTAVEN COM DOS PROBLEMES DIFERENTS. AVUI SABEM QUE ESTAN MOLT RELACIONATS. ELS CFC PRODUÏTS PER L'HOME TAMBÉ SÓN POTENTS GASOS D'EFFECTE D'HIVERNACLE I CONTRIBUEIXEN DE MANERA SIGNIFICATIVA A L'ESCALFAMENT GLOBAL.

AIXÒ ÉS PREOCUPANT...

TAMBÉ HE SENTIT A DIR QUE L'AIGUA I ELS PEIXOS ESTAN CONTAMINATS PER SUBSTÀNCIES QUÍMIQUES ANOMENADES AMB UN NOM ESTRANY, COP (CONTAMINANTS ORGÀNIC PERSISTENTS).

SÓN SUBSTÀNCIES TÒXiques MOLT NOCIVES PER A LA SALUT DE LES PERSONES I DELS ANIMALS.

ELS COP S'ACUMULEN QUAN ELS PEIXOS GRANS ES MENGEN ELS MÉS PETITS.

AQUESTA ÉS UNA ALTRA CAUSA DE LA TEVA MALALIA, TILMAN. LES FOQUES QUE HAS ESTAT MENJANT ESTAN CONTAMINADES PER AQUESTES SUBSTÀNCIES, QUE S'ACUMULEN EN EL TEU TEIXIT GRAS I DEBILITEN EL TEU SISTEMA IMMUNITARI.

SLURP!

NO ET PREOCUPIS. ET RECEPTARÉ UN TRACTAMENT A BASE DE PLANTES NATURALS PERQUÈ ET DESINTOXIQUIS I ET TROBAREM ALIMENTS QUE PUGUIS MENJAR SENSE CAP RISC.

ET RECUPERARÀS DE SEGUIDA.

EL QUE ÉS CLAR ÉS QUE ELS CFC, ELS GASOS D'EFFECTE D'HIVERNACLE I ELS COP AFECTEN L'ATMOSFERA, LA TERRA, ELS ALIMENTS I, FINALMENT, LA NOSTRA SALUT.

ELS CIENTÍFICS I ELS GOVERNS INTENTEN TROBAR ELS MITJANS PER RESOLDRE AQUESTS PROBLEMES A TRAVÉS DE LA COORDINACIÓ DEL **PROTOCOL DE MONT-REAL**, EL **PROTOCOL DE KYOTO** I LA **CONVENCIÓ D'ESTOCOLM**.

TAMBÉ S'HA DESCOBERT QUE SI CONTINUEM EMETENT A L'ATMOSFERA AQUESTS PERILLOSOS CONTAMINANTS AMB EL MATEIX RITME--

--TOTA LA VIDA A LA TERRA ESTARÀ EN PERILL D'AQUÍ A POCS ANYS.

QUÈ?
OZZY, ZOE, HI HEM DE FER ALGUNA COSA DE SEGUIDA!

ANEM A L'ANTÀRTIDA A VISITAR EL MEU AMIC CAMILO.

HE SENTIT A DIR QUE ALLÀ EL FORAT DE L'OZÓ ENCARA ÉS MÉS GRAN.

POTSER ELL SAP MÉS COSES.

ANTÀRTIDA

HOLA CAMILO! SISPLAU,
DIGA'NS QUÈ PASSA AQUÍ
I QUÈ PODEM FER PER AJUDAR
A REDUIR L'IMPACTE DE
L'ESGOTAMENT DE L'OZÓ
I EL CANVI CLIMÀTIC.

ESCOLTEU, AMICS.
AQUÍ A L'ANTÀRTIDA
TENIM UN **FORAT D'OZÓ**
MOLT MÉS GRAN QUE A L'ÀRTIC.
AQUÍ TAMBÉ LES **GLACERES**
DE LES COSTES I LES CAPES
DE GEL S'ESTAN FONENT
A CAUSA DEL
CANVI CLIMÀTIC.

FRANK, LA GRANOTA?
QUÈ HI FAS AQUÍ?
A L'ANTÀRTIDA NO HI
VIUEN, LES GRANOTES.

PERÒ MIREU
QUI ENS HA
VINGUT A
AJUDAR...

MIREU LA MEVA
DISFRESSA! ESTIC EN
UNA MISSIÓ ESPECIAL
COM VOSALTRES PER
AJUDAR A PROTEGIR
LA TERRA DE
L'ESCALFAMENT
GLOBAL.

HE ESTAT
DISCUTINT
AMB EN CAMILO
LES DIFERENTS
MANERES
DE FER-HO.

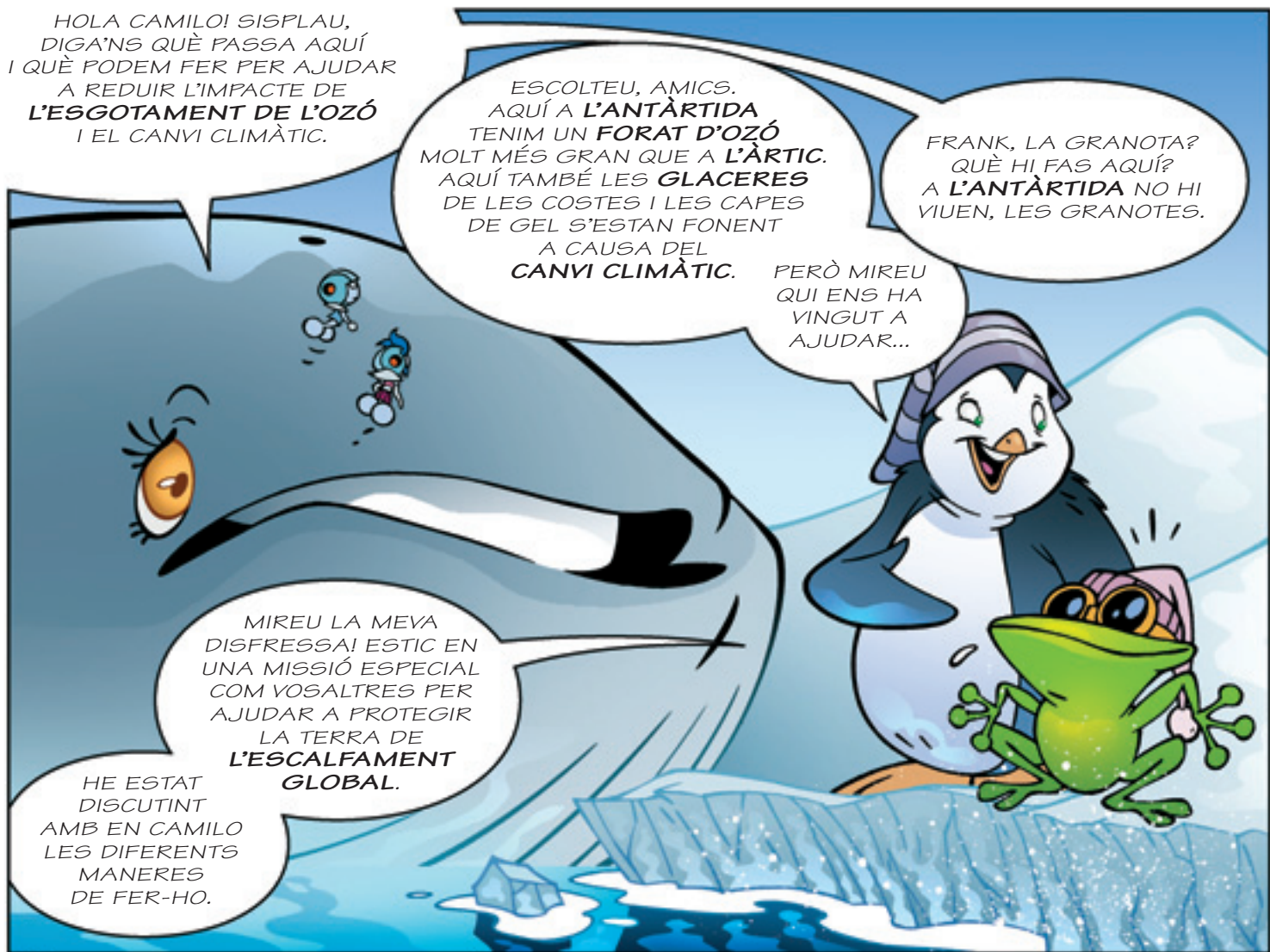
TENIM UN PROBLEMA MUNDIAL,
QUE ÉS EL CANVI CLIMÀTIC,
PERÒ TENIM EL PODER PER FER
UN CANVI. HEM D'ACTUAR,
NO SOLS PARLAR.

NOSALTRES
CONTROLEM EL
CANVI
CLIMÀTIC.

ÉS VERITAT, PODEM FER-HI
MOLTES COSES. HEM
DE REFLEXIONAR PER QUÈ
EL NOSTRE ESTIL DE VIDA
CONTRIBUEIX ALS PROBLEMES
AMBIENTALS I ASSUMIR
LA RESPONSABILITAT
DE LES NOSTRES PRÒPIES
ACCIONS: COM VIVIM, QUÈ
MENGEM, QUÈ COMPREM.
HEM D'ASSEGURAR
QUE LA TERRA SEGUIRÀ
EN BONES
CONDICIONS PER
A LES GENERACIONS
FUTURES.

REDUINT L'IMPACTE
DE LES NOSTRES
ACTIVITATS PERSONALS
I ESTALVIANT ENERGIA
A CASA, A L'ESCOLA
I A LA FEINA, PODEM
CONTRIBUIR MOLT
A SALVAR EL NOSTRE
PLANETA TERRA.

MIREU,
US PROPOSEM
ALGUNS
SUGGERIMENTS.

**ACCIONS SENZILLES QUE POTS FER TU MATEIX, AMB L'AJUDA DELS TEUS PARES,
PER REDUIR L'IMPACTE DE L'ESCALFAMENT GLOBAL
I L'ESGOTAMENT DE LA CAPA D'OZÓ.**

(DISCUTEIX AMB ELLS CADASCUNA D'AQUESTES ACTIVITATS
I TROBA LA MILLOR MANERA DE POSAR-LES EN PRÀCTICA).

PLANTA UN ARBRE:

INTENTA PLANTAR UN ARBRE ALMENYS UN COP A L'ANY
AL TEU JARDÍ, A L'ESCOLA O AL BARRI.
AQUEST SIMPLE GEST PERMETRÀ QUE L'ARBRE ABSORBEIXI
MOLT DIÒXID DE CARBONI MENTRE CREIX. AJUDARÀS
MOLT LA TERRA AMB AQUESTA TASCA.

WWW.UNEP.ORG/BILLIONTREECAMPAIGN/

RECICLA A CASA TEVA:

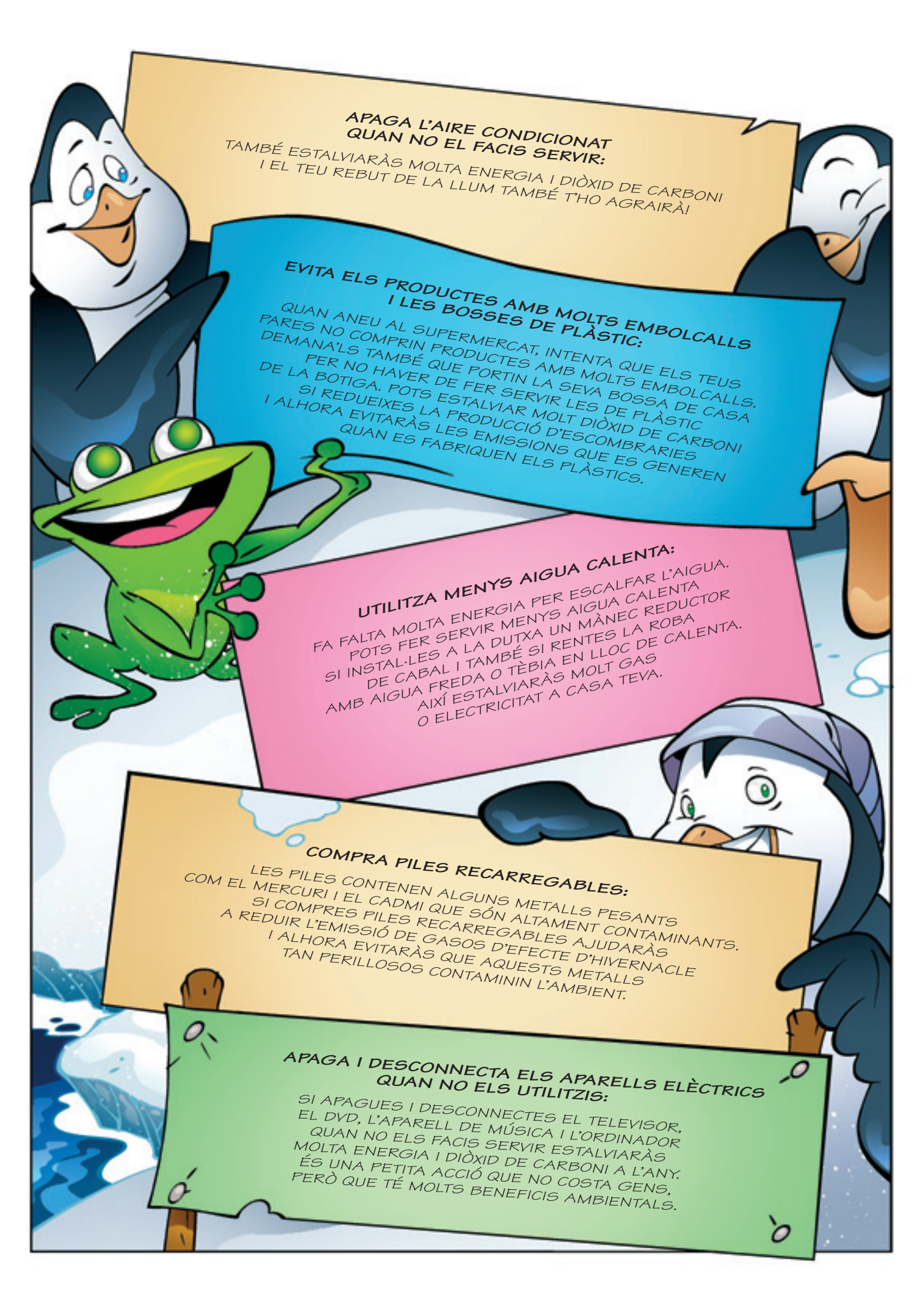
DEMANA ALS TEUS PARES QUE T'AJUDIN
A DISSENYAR UN SISTEMA DE RECICLATGE
A CASA QUE US PERMETI CLASSIFICAR
LES ESCOMBRARIES I ELS MATERIALS
RECICLABLES COM EL PAPER
I LES AMPOLLES DE VIDRE.

EVITA FER SERVIR LES SEO:

EVITA FER SERVIR AEROSOLS QUE CONTINGUIN CFC.
REVISI AMB ELS TEUS PARES LES ETIQUETES
DELS PRODUCTES QUE COMPREN I ASSEGURA'T QUE S'IGUIN
INOFENSIVS PER A L'OZÓ. UTILITZA TAMBÉ REFRIGERADORS
I AIRES CONDICIONATS AMB EFICIÈNCIA ENERGÈTICA
I LLIURES DE SEO. EL 40% DE L'ELECTRICITAT PRODUÏDA
AL MÓN S'USA PER A LA REFRIGERACIÓ I LA CLIMATITZACIÓ.
L'ENERGIA QUE ES POT ESTALVIAR AMB AQUESTS
APARELLS REDUIRÀ L'EMISSIÓ DE GASOS
D'EFFECTE D'HIVERNACLE.

**SUBSTITUEIX LES BOMBETES DE CASA TEVA
PER ALTRES DE BAIX CONSUM:**

DEMANA ALS TEUS PARES QUE T'AJUDIN A FER-HO.
AQUESTA ACCIÓ TAN SENZILLA T'AJUDARÀ A ESTALVIAR MOLTA ENERGIA
I A REDUIR L'EMISSIÓ DE DIÒXID DE CARBONI. I EL TEU REBUT
DE LA LLUM TAMBÉ BAIXARÀ MOLT! RECICLA LES BOMBETES FOSSES,
JA QUE CONTENEN MERCURI, UN CONTAMINANT
ALTAMENT PERILLÓS PER A L'AMBIENT
I LA SALUT HUMANA.

**APAGA L'AIRE CONDICIONAT
QUAN NO EL FACIS SERVIR:**
TAMBÉ ESTALVIARÀS MOLTA ENERGIA I DIÒXID DE CARBONI
I EL TEU REBUT DE LA LLUM TAMBÉ T'HO AGRAIRÀ!

**EVITA ELS PRODUCTES AMB MOLTS EMBOLCALLS
I LES BOSES DE PLÀSTIC:**
QUAN ANEU AL SUPERMERCAT, INTENTA QUE ELS TEUS
PARES NO COMPRIN PRODUCTES AMB MOLTS EMBOLCALLS.
DEMANA'LS TAMBÉ QUE PORTIN LA SEVA BOSSA DE CASA
PER NO HAVER DE FER SERVIR LES DE PLÀSTIC
DE LA BOTIGA. POTS ESTALVIAR MOLT DIÒXID DE CARBONI
SI REDUEIXES LA PRODUCCIÓ D'ESCOMBRARIES
I ALHORA EVITARÀS LES EMISSIONS QUE ES GENEREN
QUAN ES FABRIQUEN ELS PLÀSTICS.

UTILITZA MENYS AIGUA CALENTA:
FA FALTA MOLTA ENERGIA PER ESCALFAR L'AIGUA.
POTS FER SERVIR MENYS AIGUA CALENTA
SI INSTAL·LES A LA DUTXA UN MÀNEC REDUCTOR
DE CABAL I TAMBÉ SI RENTES LA ROBA
AMB AIGUA FREDA O TÈBIA EN LLOC DE CALENTA.
AIXÍ ESTALVIARÀS MOLT GAS
O ELECTRICITAT A CASA TEVA.

COMPRA PILES RECARREGABLES:
LES PILES CONTENEN ALGUNS METALLS PESANTS
COM EL MERCURI I EL CADMI QUE SÓN ALTAMENT CONTAMINANTS.
SI COMPRES PILES RECARREGABLES AJUDARÀS
A REDUIR L'EMISSION DE GASOS D'EFFECTE D'HIVERNACLE
I ALHORA EVITARÀS QUE AQUESTS METALLS
TAN PERILLOSOS CONTAMININ L'AMBIENT.

**APAGA I DESCONNECTA ELS APARELLS ELÈCTRICS
QUAN NO ELS UTILITZIS:**

SI APAGUES I DESCONNECTES EL TELEVISOR,
EL DVD, L'APARELL DE MÚSICA I L'ORDINADOR
QUAN NO ELS FACIS SERVIR ESTALVIARÀS
MOLTA ENERGIA I DIÒXID DE CARBONI A L'ANY.
ÉS UNA PETITA ACCIÓ QUE NO COSTA GENS,
PERÒ QUE TÉ MOLTS BENEFICIS AMBIENTALS.

UAU! HI PODEM FER MOLTES COSES!
PODEM CONSCIENCIAR ELS NENS DE LA IMPORTÀNCIA DE PROTEGIR LA CAPA D'OZÓ I DISMINUIR L'IMPACTE DE L'ESCALFAMENT GLOBAL ENSENYANT-LOS MANERES FÀCILS DE CONTRIBUIR-HI EN EL SEU DIA A DIA.

TOTS PODEM FER CANVIS...
PORTAREM AQUEST MISSATGE A TOT EL PLANETA. ESPEREM QUE ELS NENS DE TOT EL MÓN S'AFEGEIXIN A AQUESTA CRIDA I ENS AJUDIN A FER CÓRRER LA VEU AMB LES SEVES FAMÍLIES I ELS SEUS AMICS.

PERQUÈ
QUAN ES TRACTA DE SALVAR EL NOSTRE PLANETA TERRA...

CADA ACCIÓ COMPTA!

DEFINICIÓ DE LA TERMINOLOGIA

ANTÀRTIDA: CONTINENT AL POL SUD.

ÀRTIC: LA REGIÓ DEL POL NORD.

ATMOSFERA: CAPES D'AIRE FORMADES PER GASOS I PARTÍCULES QUE ENVOLTEN LA TERRA.

CLOROFLUOROCARBURS (CFC): FAMÍLIA DE SUBSTÀNCIES QUÍMIQUES PRODUÏDES PER L'HOME QUE, QUAN S'ALLIBEREN A L'ATMOSFERA, DESTRUÏXEN LA CAPA D'OZÓ.

CONTAMINANTS ORGÀNICS PERSISTENTS (COP): ALGUNES SUBSTÀNCIES QUÍMIQUES QUE ES TROBEN NORMALMENT EN PESTICIDES QUE CONTAMINEN L'AMBIENT I SÓN ESPECIALMENT PERILLOSO PERQUÈ S'HI MANTENEN DURANT MOLT DE TEMPS.

CONVENCIÓ D'ESTOCOLM: TRACTAT INTERNACIONAL PER PROTEGIR LA SALUT HUMANA I EL MEDI AMBIENT DELS CONTAMINANTS ORGÀNICS PERSISTENTS (COP).

DIÒXID DE CARBONI (CO₂): GAS COMPOST DE DOS ÀTOMS D'OXIGEN I UN DE CARBONI QUE ES FORMA PER LA RESPIRACIÓ I PER LA CREMA DE MATERIALS QUE CONTENEN CARBONI.

ESCALFAMENT GLOBAL: INCREMENT OBSERVAT DE LA TEMPERATURA A LA SUPERFÍCIE DE LA TERRA I ALS OCEANS.

ESGOTAMENT DE L'OZÓ: DESTRUCCIÓ DE LA CAPA D'OZÓ ESTRATOSFÈRICA CAUSADA PER LA DESCOMPOSICIÓ DE CERTES SUBSTÀNCIES QUÍMIQUES COM ELS CLOROFLUOROCARBURS.

ESTRATOSFERA: REGIÓ DE L'ALTA ATMOSFERA (SITUADA ENTRE 10 I 50 KM PER DAMUNT NOSTRE) ON ES TROBA LA CAPA D'OZÓ.

GASOS D'EFFECTE D'HIVERNACLE (GEI): GASOS QUE INCREMENTEN LA TEMPERATURA DE LA TERRA EN RETENIR LA CALOR A L'ATMOSFERA, COSA QUE PORTA A L'ESCALFAMENT GLOBAL. ALGUNS GEI ES CREEN DE FORMA NATURAL EN L'ATMOSFERA, MENTRE QUE D'ALTRES SÓN CAUSATS PER L'ACTIVITAT HUMANA. ELS GASOS D'HIVERNACLE SÓN, ENTRE D'ALTRES, EL DIÒXID DE CARBONI, EL METÀ I ELS CFC.

GLACERA: GRAN MASSA DE GEL FORMADA PER AIGUA I NEU COMPRIMIDES AL LLARG DELS ANYS.

METALLS PESANTS: METALLS D'ALTA DENSITAT QUE SOLEN SER TÒXICS PER A LA SALUT HUMANA.

OZÓ: MOLÈCULA D'OXIGEN FORMADA PER TRES ÀTOMS QUE ES TROBA A L'ESTRATOSFERA, ON FORMA UNA CAPA QUE ENS PROTEGEIX DELS RAIGS ULTRAVIOLATS (OZÓ BO), I MÉS A PROP NOSTRE, A LA TROPOSFERA, COM A CONTAMINANT EN L'SMOG (OZÓ DOLENT).

PESTICIDES: PRODUCTES QUÍMICS UTILITZATS PER CONTROLAR LES PLAGUES D'INSECTES QUE MALMETEN ELS CULTIUS.

PROTOCOL DE KYOTO: TRACTAT INTERNACIONAL DE LES NACIONS UNIDES PER AJUDAR EN LA LLUITA CONTRA L'ESCALFAMENT GLOBAL I EL CANVI CLIMÀTIC.

PROTOCOL DE MONT-REAL: TRACTAT INTERNACIONAL DE LES NACIONS UNIDES PER RESTAURAR I PROTEGIR LA CAPA ESTRATOSFÈRICA D'OZÓ.

RAIGS ULTRAVIOLATS: FORMA INVISIBLE D'ENERGIA, PROVINENT DEL SOL, QUE ÉS PERJUDICIAL PER A LA MAJORIA DELS ÉSSERS VIUS.

SUBSTÀNCIES QUE ESGOTEN LA CAPA D'OZÓ (SEO): COMPOSTOS QUE CONTRIBUEIXEN A L'ESGOTAMENT DE L'OZÓ ESTRATOSFÈRIC. S'HI INCLOUEN ELS CFC, HALONS, BROMUR DE METIL, ETC.

EL VAIXELL TARA

SI VOLS SABER MÉS COSES SOBRE LES ACTIVITATS DEL VAIXELL TARA, VISITA LA PÀGINA www.taraexpeditions.org

I CONTACTA AMB EL CAP DE L'EXPEDICIÓ, GRANT REDVERS, A L'ADREÇA ELECTRÒNICA SEGÜENT: contact@taraexpeditions.org.

FRANK LA GRANOTA

SI VOLS SABER MÉS COSES SOBRE LES ACTIVITATS DE LA GRANOTA FRANK VISITA EL WEB <http://leno.joensuu.fi>.

INVITACIÓ A TOTS ELS NENS. OZZY I ZOE VOLEN CONÈIXER LES IDEES I ELS PROJECTES QUE FAS A CASA, A L'ESCOLA O AL BARRI PER AJUDAR EN LA LLUITA CONTRA L'ESGOTAMENT DE L'OZÓ I EL CANVI CLIMÀTIC. VOLEM QUE ENS ESCRIGUIS I FORMIS PART DE LA FAMÍLIA D'OZZY OZONE.

ENVI'NS UN CORREU ELECTRÒNIC

A ozzy@unep.fr, O BÉ ESCRIU A L'ADREÇA SEGÜENT PER REBRE ELS PROPERS NÚMEROS DE LA REVISTA I LES NOTÍCIES DE LA CAMPANYA D'OZZY OZONE.

ANY POLAR INTERNACIONAL. VISITA www.ipy.org.

PROGRAMA DE LES NACIONS UNIDES PER AL MEDI AMBIENT DIVISIÓ DE TECNOLOGIA, INDÚSTRIA I ECONOMIA

15, RUE DE MILAN • 75441 PARÍS CEDEX 09 • FRANÇA
TEL.: +33 144 37 14 50 • FAX: + 33 144 37 14 74
A/E: ozzy@unep.fr • WEB: www.ozzyozone.org

© PROGRAMA DE LES NACIONS UNIDES PER AL MEDI AMBIENT 2007

AQUESTA PUBLICACIÓ POT SER REPRODUÏDA PARCIALMENT O TOTALMENT EN QUALSEVOL FORMAT PER A FINALITATS EDUCATIVES O NO LUCRATIVES SENSE CAP PERMÍS ESPECIAL DEL POSSEÏDOR DELS DRETS D'AUTOR, SEMPRES QUE ES FACI CONSTAR DEGUDAMENT LA FONT. EL PNUMA AGRAIRÀ REBRE UNA CÒPIA DE QUALSEVOL PUBLICACIÓ QUE UTILITZI AQUEST MATERIAL COM A FONT D'INFORMACIÓ.

AQUESTA PUBLICACIÓ NO ES POT VENDRE NI COMERCIALITZAR DE CAP MANERA SENSE EL PERMÍS PREVI I PER ESCRIT DEL PROGRAMA DE LES NACIONS UNIDES PER AL MEDI AMBIENT.

DESCÀRREC DE RESPONSABILITAT

ELS TERMES UTILITZATS I LA PRESENTACIÓ D'AQUEST MATERIAL NO IMPLIQUEN L'EXPRESSIÓ DE CAP OPINIÓ PER PART DEL PNUMA O DELS SEUS ORGANISMES RESPECTE DE LA CONDICIÓ JURÍDICA DE CAP PAÍS, TERRITORI, CIUTAT O ÀREA O DE LES SEVES AUTORITATS, NI DE LA DELIMITACIÓ DE LES SEVES FRONTERES O ELS SEUS LÍMITS. LES OPINIONS EXPRESSADES EN AQUESTA PUBLICACIÓ PERTANYEN ALS AUTORS I NO SÓN NECESSÀRIAMENT LES DEL PNUMA O ELS SEUS REPRESENTANTS.

www.unep.org

United Nations Environment Programme

P.O. Box 30552 Nairobi, Kenya

Tel: (254 20) 621234

Fax: (254 20) 623927

E-mail: cpinfo@unep.org

web: www.unep.org

PNUMA

**PROTEGEIX L'OZZY,
L'OZZY ET PROTEGEIX
A TU!**

